

En hugorm på bordet og en krigslist i mørket

... I vinteren og i foråret 1918 kniber det med humøret og disciplinen i Detachment Nykøbing.

En januardag i 1918 med streng frost steg Haldor Kirkegaard og en lille gruppe soldater fra 9. regiments 4. kompagni af toget i Nykøbing.

...

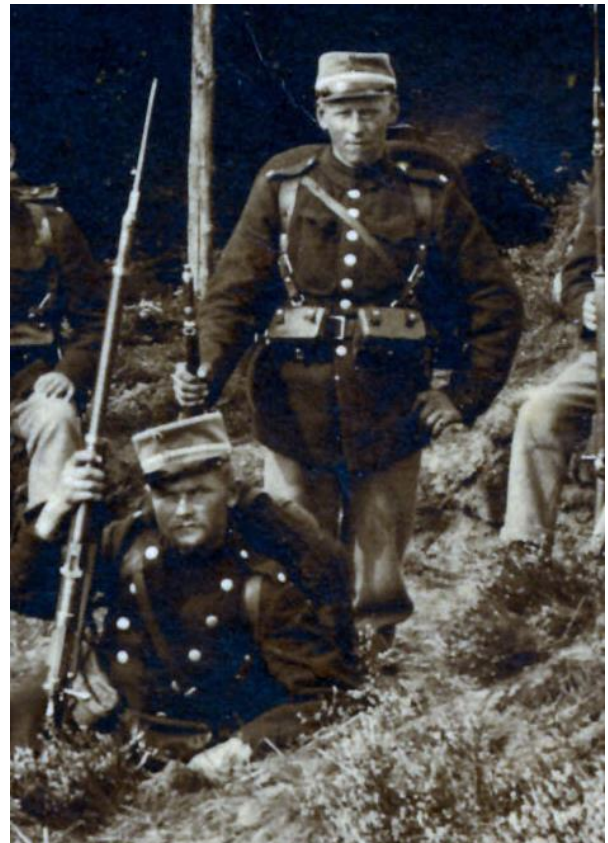
Glyngøre er pakket ind i pigtråd. Hvis regeringen beordrer mobilisering, forvandles Glyngøre i løbet af få døgn til en fæstning med 1.400 soldater.

Haldor Kirkegaard og hans soldaterkammerater var med til at finpudse stillingen i de herlige forsommerdage i maj 1917. Nu tager omgivelserne sig anderledes ud. Hvor de i sommer boede komfortabelt på herregården Hegnet, er de nu under vagterne i Glyngøre indkvarteret i et blokhus gravet ind i gruset bag stillingen.

Men det er trods alt lykkedes at skaffe masser af brænde.

"Vi havde det trods vinteren helt godt. Vi manglede ikke brændsel, selvom vi nogle gange fyrede, så det var helt utåleligt," berettede Haldor Kirkegaard. En dag sidder han ved bordet og spiser de klemmer, soldaterne har haft med fra Nykøbing. Ved et sammentømret bord, hvor det flyder med madpapir.

To spritapparater hvæser for at frembringe varmt vand til te og kakao. "Pludselig fik vi besøg. Det har vel været den ulidelige varme, der gjorde det. Bedst som vi sad, drattede der en temmelig stor hugorm ned fra loftet og landede midt på bordet mellem papir, mad og spritapparater, og vi røg op i en fart, som ingen rekrut kunne præstere mage til, om han lige så pludselig var blevet overrasket af en general," lød det i beretningen.

Soldaterne angreb med påsatte bajonetter, væltede den ene keddel på gulvet, men nedlagde til sidst slangen. "Loftet i huset bestod af sammenlagte granstammer dækket med et metertykt jordlag med lyngtørv - men der viste sig ved nærmere eftersyn en sprække mellem stammerne - præcis stor nok til en hugorm," skrev Haldor Kirkegaard.

...

... **Vagten** foregår i turnus, hvor en tredjedel af styrken altid er på arbejde. I alt er der ca. 65 mand med i styrken. Vagterne skal inspiceres af befalingsmænd og officerer tre gange i døgnet - de to gange i dagtimerne. Vagterne har en oliekatte til dårligt vejr og en islandsk trøje under kappen om vinteren. De har fået ordre til at være forsigtige, når de trækker kappen på og af. Tøjet skulle jo helst ikke blive ødelagt, for kapperne er dyre at reparere. Der er fem skarpe patroner i magasinet og fem i højre taske. Geværet skal være påsat bajonet, og der er stående tilladelse til at skyde "når vagten ikke kan værges sig på anden måde". Desuden må vagten skyde mod luftfartøjer fra "krigsførende nationer," når de træffes i nærheden af fortifikerede anlæg.

Men det fremgår af indberetningerne, at det kniber med disciplinen. I flere tilfælde indberettes soldater for vagtforseelser. Nogle er ikke kommet på vagt til beordret tid, nogle står ikke

på de anviste pladser, andre har gang i piben eller har stillet geværet fra sig.

At vagten ikke altid er effektiv, fremgår af en anmeldelse til politiet i Skive, som anmodes om at overveje og undersøge flere tilfælde af tyverier af tømmer og andet materiale fra de militære skyttegravsanlæg.

...

Der er nu oprettet tre "kasserne" i byen. (Nykøbing) I Nygade er der et rum på Afholdshotellet, i Grønnegade er det tre rum i skolebygningen og i Toldbodgade to rum.

En sjov lille soldaterhistorie:

Haldor Kirkegaard og hans lille gruppe er tilbage i blokhuset i Glyngøre. Det er langt hen i januar, og sneen vælter ned. Den lægger sig foran blokhuset i driver og gør det svært at se døren. Der er kommet ruder i vinduesåbningerne, men vejret gør det svært at skelne lyset fra den petroleumslampe, der hænger ned fra loftet.

Haldor Kirkegaard er vagtfører. Han passer lampen og ilden i ovnen. Da tiden nærmer sig for afløsning, vækker han 77, der sover hårdt. Men begår ifølge sig selv en helt utilgivelig fejl ved at fortælle kammeraten, at himmel og jord står i ét - det var et rent "himmelknog". 77 vred sig i køjen. Han var ikke indstillet på at forlade varmen for at afløse 75 ude på posten, og han enes med Haldor Kirkegaard, 76, om, at kammeraten, 75, nok selv kan finde hjem uden afløsning.

”Det var en køn frikadelle, vi der lavede i al enighed,” skriver Kirkegaard i sine erindringer.

Kort efter dundrede 75´s støvler mod blokhusets væg. Han sparkede sneen af og kom ind.

”I e helsen no kjøn soldater , ” konstaterer han.

Men efter en kop te går han til ro i Kirkegaards køje. Vagtføreren kaster lidt på ilden og laver en soveplads på bænken. Med lidt dårlig samvittighed - men i tillid til, at ingen vil kunne finde på at inspicere vagten i sådan et vejr. Pludselig hører han en lyd udenfor, støvler, der stamper - og yderdøren går op.

”Vi var solgt til stanglakrids, fanget som mus i en fælde,” skriver Kirkegaard. I stuen står Kaptajn ”Knaldermann,” som mændene har døbt den emsige, vagthavende officer. Kirkegaard fortæller videre:

”Jeg kunne se, at kaptajnen allerede havde taget beslutning om at knalde mig og hele koret, men jeg var fast besluttet på at tage kampen op. Han så på mig med et par kolde gennemborende øjne: ”Det er altså 77, der er på post i øjeblikket?”, sagde han efter at have inspiceret afløsningsregisteret.

”Javel,” sagde jeg.

Han kiggede forbavset på mig, som ville han sige: ”Hvilken frækhed.”

Vi stirrede hinanden i øjenene. Så gik han i dybe tanker frem og tilbage og forlangte at se sovepladserne.

Jeg viste ham med lommelygten de to soverum med hver tre køjepladser, der alle var optaget.

”Her sover deres kammerater vel nok godt...,” sagde han.

”Overordentligt godt,” Hr Kaptajn, svarede jeg. Jeg kunne se, han havde erkendt vores vagtforseelse, men også, at han spekulerede over problemet. Han så på mig, som ville han spørge, hvordan jeg ville klare situationen. Jeg så på ham, som ville jeg sige: ”Den skal jeg nok klare.”

Han så ud, som talte han på knapper, men forlod så hulen med en godnathilsen.

Haldor Kirkegaard tror, at han klarer situationen, og dækker over sin kammerat; men kaptajnen ved ved godt, hvad der er på færde...

Jeg vidste, hvad jeg havde at gøre. Jeg greb 77's livrem med hele opbakningen, tog et gevær i hånden og løb ud i snestormen. Jeg løb i en bue uden om stationen i fuld fart og nåede forpustet færgelæjet og skilderhuset. Kort efter så jeg kaptajnen komme tværs over sporene hen mod skilderhuset.

"Holdt hvem der?" råbte jeg.

"Knalderman," lød det omgående. Jeg

præsenterede gevær og blev kommanderet "ved fod".

Kaptajnen kom helt frem og kiggede mig ind i ansigtet.

"Er alt i orden 77?" spurgte han.

Javel, Hr. kaptajn," svarede jeg. Kort efter faldt der et hammerslag på min venstre skulder.

"Godt klaret, 76. Hils deres kammerater," lød det fra kaptajnen, hvorefter han forsvandt ind på kroen.